

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Høns-Grethes Familie

Citation: Andersen, H. C.: "Høns-Grethes Familie", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal, C. A. Reitzel, 1990, s. 93*. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeventyr05val-shoot-workid71364/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

[7] Høns-Grethes Familie.

[9] *Høns-Grethe* var det eneste bosiddende Menneske i det ny stadselige Huus, der var bygget for Hønsene og Ænderne paa Herregaarden; det stod, hvor den gamle ridderlige Gaard havde staaet, med Taarn, takket Gavl, Voldgrav og Vindelbro. Tæt ved var et Vildnis af Træer og Buske; her havde Haven været, og strakt sig ned til en stor Sø, som nu var Mose. Raager, Krager og Alliker fløj med Skrig og Skraal hen over de gamle Træer, en mylrende Mængde Fugle; de mindskedes ikke, om man skød imellem dem, de toge snarere til. Man kunde høre dem lige ind [10] i Hønseshuset, hvor *Høns-Grethe* sad og Ællingerne løb hende over Træskoene. Hun kjendte hver Høns, hver And fra den krøb ud af Ægget, hun var stolt af sine Høns og sine Ænder, stolt af det stadselige Huus, der var bygget for dem. Reenlig og net [15] var hendes lille Stue, det forlangte Herskabsfruen, hvem Hønseshuset hørte til; hun kom her tidt med fine, fornemme Gjæster og fremviste »Hønsenes og Ændernes Caserne«, som hun kaldte det.

Der var baade Klædeskab og Lænestol, ja der var en Com- [20] mode, og paa den stod opstillet en blank poleret Messingplade, hvori stod indgravet Ordet »Grubbe«, hvilket netop var Navnet paa den gamle høiadelige Slægt, som havde boet her i Riddergaarden. Messingpladen var funden da man gravede her, og *Daguen* havde sagt at den ikke havde andet Værd, end at den [41] var et gammelt Minde. *Daguen* vidste god Besked om Stedet og

k *Collin* 26, 4^e IV: 108, ss s. 141 note m. Udkast indtil 87,33 Gaard staaer. Titel: Hønskathrines Familie.

r *ss. IV: 117, 8 bl. renskrift.*

A 3NEH-70 s. 7-41 (*Bibl. 923*).

B EHF 6-74 s. 99-129 m. 7 ill.

2 ny] nye B.

gammel Tid, han havde Lærdommen af Bøger; der laae saa Meget opskrevet i hans Bordskuffe. Han havde stor Videnskab om de gamle Tider; dog den ældste Kræge vidste maaskee Mere og skreg derom paa sit Maal, men det var Kragemaal, det forstod *Degnen* ikke ihvor klog han var. 5

Mosen kunde efter en varm Sommerdag dunste, saa at der laae ligesom en heel Sø ud for de gamle Træer, hvor Raager, Krager og Alliker fløj; saaledes havde her seet ud, da Ridder *Grubbe* levede her og den gamle Gaard stod med røde tykke Mure. Hundelænken naaede da heelt hen forbi Porten; gjen- 10 nem Taarnet kom man ind i den steenlagte Gang til Stuerne; Vinduerne vare smalle og Ruderne smaa, selv i den store Sal, hvor Dandsen gik, men i den sidste *Grubbes* Tid var ikke dands set i Mandsminde, og dog laae der endnu en gammel Kedel- 12] tromme, der havde tjent ved Musiken. Her stod et konstigt ud- 15 skaaret Skab, i det gjemtes sjældne Blomsterløg, thi Fru *Grubbe* holdt af Planving og opelskede Træer og Urter; hendes Husbond red heller ud at skyde Ulve og Vildsvin, og altid fulgte ham paa Vei hans lille Datter *Marie*. I en Alder af fem Aar sad hun stolt paa sin Hest og saae med store sorte Øine kjækt om- 20 kring sig. Det var hendes Lyst at slase med Pidsken mellem Jagthundene; Faderen saae nu heller at hun slog mellem Bønderdrene, som kom for at see paa Herskabet. --

Bonden i Jordhuset, tæt ved Gaarden, havde en Søn, *Søren*, i Alder med den lille høfadelige Jomfru, han forstod at klattre 25 og maatte altid op at tage Fuglereder til hende; Fuglene skreg alt hvad de skrige kunde, og en af de største huggede ham lige over Øiet, saa at Blodet strømmede ud, man troede at Øiet var 12] gaaet med, men det havde dog ingen Skade lidt. *Marie Grubbe* kaldte ham *sin Søren*, det var en stor Gunst, og den kom til 30 Gode for Faderen, sølle *Jøn*; han havde en Dag forseet sig, skulde straffes, ride paa Træhesten. Den stod i Gaarden med fire Pæle til Bøen og en eneste smal Fjæl til Byg; den skulde *Jøn* ride skrævs over og faae nogle tunge Muursteen om Benene for ikke at sidde altfor let; han skar gyseligt Ansigt, 35 *Søren* græd og bønfuldt den lille *Marie*; strax hød hun at *Sørens* Fader skulde ned, og da man ikke lystrede hende, trampede hun i Steenbroen og rev i Faderens Kjolesærme, saa det revnede. Hun vilde hvad hun vilde, og hun fik sin Villie, *Sørens* Fader blev løst ned. -- 40

Fru *Grubbe*, som kom til, strøg sin lille Datter hen over Haaret og saae med milde Øine paa hende, *Marie* forstod ikke 14] hvorfor. --

- Ind til Jagthundene vilde hun og ikke med Moderen, der gik over i Haven, ned mod Søen hvor Aakande og Aaknap stod med Blomst; Muskedommer og Brudelys svævede mellem Sivene; hun saae paa al den Frodighed og Friskhed. »Hvor angenehm!«
- 5 sagde hun. Der stod i Haven et dengang sjældent Træ, hun selv havde plantet, »Blodbøge« kaldes det, et Slags Morian mellem de andre Træer, saa sortbrune vare Bladene; det maatte have stærkt Solskin, ellers vilde det i stadig Skygge blive grønt som de andre Træer og saaledes miste sin Mærkværdighed. I de høje
- 10 Kastanier vare mange Fuglereeder, ligesaa i Buskene og i Grønsværen. Det var som om Fuglene vidste at her vare de fredede, her turde Ingen plaffe med Bøsse. —
- [15] Den lille Marie kom med Søren, han kunde kravle, veed vi, og der blev hentet baade Æg og dunede Unger. Fuglene fløj i
- 15 Angest og Skriek, smaa og store fløj! Viben ude fra Marken, Raager, Krager og Alliker fra de høje Træer skreg og skreg, det var et Skrig, som Slægten skriger endnu i vore Dage.
- »Hvad gjøre I dog, Børn!« raabte den milde Frue, »det er jo ugudeligt Værk!«
- 20 Søren stod forkryet, den lille højadelige Jomfru saae ogsaa lidt til Siden, men derpaa sagde hun kort og mut: »Jeg maa for min Fader!«
- »Herfra! herfra!« skreg de store sorte Fugle og fløj, men kom igjen næste Dag, for her vare de hjemme. —
- 25 Den stille, milde Frue blev derimod ikke længe hjemme der, Vorherre kaldte hende til sig, hos ham havde hun ogsaa mere
- [25] sit Hjem, end her paa Gaarden; og Kirkeklokkerne ringede stadseligt da hendes Løig kjørtes til Kirke, fattig Mand's Øine bleve vaade, for hun havde været dem god. —
- 30 Da hun var borte, tog Ingen sig af hendes Plantninger og Haven forfaldt. —
- Hr. Grubbe var en haard Mand, sagde man, men Datteren, ihvor ung hun var, kunde magte ham; han maatte lee og hun fik sin Villie. Nu var hun tolv Aar gammel og stærklemmet af
- 35 Væxt; hun saae med sine sorte Øine lige ind i Folk, red sin Hest som en Kari og skød sin Bøsse som en søvt Jager.
- Da kom der i Egnen stort Besøg, det allerforneraste, den unge Konge og hans Halvbroder og Kammerat Hr. Ulrik Frederik Gyldenløve; de vilde skyde Vildsviin der og blive et Døgn paa
- 40 Hr. Grubbes Gaard. —
- [17] Gyldenløve sad ved Bordet hos Marie Grubbe, tog hende om Hovedet og gav hende et Kys, som om de havde været i Familie sammen, men hun gav ham et Munddesk og sagde at hun ikke

kunde udstaae ham, og det blev der rigtigt leet af, som om det var saa fornøjseligt.

Det har det maaskee ogsaa været; thi fem Aar efter, *Marie* havde fyldt sit syttende Aar, kom der Bød med Brev; Hr. *Gyldenløve* udbød sig den højadelige Jomfrues Haand; det s var Noget!

»Han er den foruømste og galanteste Herre udi Riget!« sagde Hr. *Grubbe*. »Det er ikke at vrage.«

»Stort skjøtter jeg ikke om ham!« sagde *Marie Grubbe*, men hun vragede ikke Landets fornemste Mand, der sad ved Kon- 10 gens Side. —

Sølvtdg, Udent og Linned gik med Fartøj til *Kjøbenhavn*; hun gjorde Reisen over Land i ti Dage. Udstyret havde con- 18 trair Vind eller ingen Vind; der gik fire Maanedes Løb det kom did, og da det kom, var Fru *Gyldenløve* borte. — 15

»Før vil jeg ligge paa Blaagarn end i hans Silkesang!« sagde hun. »Heller gaaer jeg paa mine bare Been end kjører med ham i Kaross!« —

En sildig Aften i November kom to Qvinder ridende ind i *Aarhus By*; det var *Gyldenløves* Frue, *Marie Grubbe* og hen- 20 des Pige; de kom fra *Velle*; derhen vare de komne fra *Kjøbenhavn* med Fartøj. De rede op til Hr. *Grubbes* steenmurede Gaard. Han blev ikke fornøjet ved den Visit. Hun fik knubbede Ord, men dog et Kammer at lægge sig i; fik sit Øllebrød tilmorgen, men ikke Øllebrøds Tale, det Onde i Faderen kom frem mod 25 hende, det hun ikke var vant til; mild i Sind var hun ikke, som 19] man raabes til saa svarer man; hun gav rigtignok Svar og talte med Beekhed og Had om sin Ægteherre, ham hun ikke vilde leve med, dertil var hun for høvisk og ærbar. —

Saa gik et Aar, det gik ikke fornøjseligt. Der faldt onde Ord 20 mellem Fader og Datter, det maa der aldrig. Onde Ord bære ond Frugt. Hvad Ende skulde det tage.

»Vi To kunne ikke blive under Tag!« sagde en Dag Faderen. »Flyt herfra til vor gamle Gaard, men bid heller din Tunge af end sæt Løgn i Gænge!« 35

Saa skiltes de To; hun drog med sin Pige ind i den gamle Gaard, hvor hun var født og baaren, hvor den stille fromme Frue, hendes Moder, læse i Kirkens Gravkammer; en gammel Qvægvoget boede paa Gaarden, det var det hele Mandskab. I Stuerne hang Spindelvæv, sort og tungt af Støv, Heven voxte 20] som den vilde; Humleranker og Snerler snoede et Net mellem

19 ridende] k, agende r.

Træer og Buske; Skarntyde og Nelde tog til i Væxt og Kræfter. »Blodbøgene var overgroet og i Skygge, dens Blade vare nu grønne som de andre, almindelige Træers, det var forbi med dens Herlighed. Raager, Krager og Alliker fløi, en mylrende 5 Mængde, her over de høje Kastanietræer, der var et Skraal og en Skrigen, som havde de vigtigt Nyt at fortælle hverandre: Nu var hun her igjen, den Smaa, som havde ladet stjæle deres Æg og Unger; Tyven selv, som hentede dem, klattede ude paa bladløst Træ, sad i den høje Mast og fik sine gode Slag af Tam- 10 pen naar han ikke skikkede sig. —

Det fortalte Altsammen i vor Tid *Døggen*; han havde samlet [21] og sat det sammen af Bøger og Optegnelser; det laas med meget Mere skrevet og gjemt i Bordskuffen.

»Op og ned er Verdens Gang!« sagde han, »det er underligt 15 at høre!« — Og vi ville høre hvorledes det gik *Marie Grubbe*, derfor glemme vi dog ikke *Høns-Grethe*, hun sidder i sit stedselige Hønsheus i vor Tid, *Marie Grubbe* sad i sin Tid, men ikke med det Sind som gamle *Høns-Grethe*.

Vinteren gik, Foraaret og Sommeren gik, saa kom igjen den 20 blæsende Efteraarstid med de vaade kolde Havgusser. Det var et eensomt Liv, et kjedsommeligt Liv der paa Gaarden.

Saa tog *Marie Grubbe* sin Bøsse og gik ud i Lyngheden, skød 25 Harer og Ræve, skød hvad Fugle hun kunde træffe. Derude mødte hun mere end een Gang den adelige Herre *Palle Dyre* fra *Nørrebæk*, han gik ogsaa med sin Bøsse og sine Hunde. Han var stor og stærk, det praledes han af naar de talte sammen. Han turde have maalt sig med den salige Hr. *Brockenhaus* til *Egeskov* i *Fyen*, om hvis Styrke der endnu gik Ry. — *Palle Dyre* 30 havde, efter hans Exempel, ladet ophænge i sin Port en Jernlænke med et Jægerhorn, og naar han red hjem, greb han om Lænken, løftede sig med Hesten fra Jorden og blæste i Hornet. —

»Kom selv at see det, Fru *Marie!*« sagde han. »Der er friskt Veir-Dræg paa *Nørrebæk!*« —

Naar hun kom paa hans Gaard staaer ikke opskrevet, men 35 paa Lysestagerne i *Nørrebæk-Kirke* var at læse, at de vare givne af *Palle Dyre* og *Marie Grubbe* paa *Nørrebæk Hovedgaard*. —

Krop og Kræfter havde *Palle Dyre*; han drak som en Svamp, [22] han var som en Tøndes der ikke kunde fyldes; han snorkede som en heel Svinestald; røg og opstunstat saae han ud.

40 »Svinepolidsk og drillevern er han!« sagde Fru *Palle Dyre*, *Grubbes* Datter. Snart var hun kjed af det Liv, men derved blev det dog ikke bedre.

6 hverandre] hinanden r.

En Dag stod Bordet dækket og Maden blev kold; *Palle Dyre* var paa Rævejagt og Fruen var ikke at finde. — *Palle Dyre* kom hjem ved Midnats Tid, Fru *Dyre* kom hverken til Midnat eller Morgen, hun havde vendt sin Ryg til *Nørrebæk*, var redet bort uden Hilsen og Farvel. 5

Det var graat, vaadt Veir; Vinden blæste kold, der fløi en Flok sorte skrigende Fugle hen over hende, de vare ikke saa husvilde som hun.

Først drog hun Sønder paa, heelt op mod det tyske Rige, et Par Guldringe med kostelige Stene bleve satte om i Penge, [24] saa gik hun mod Øst, saa vendte hun om igjen mod Vest, hun havde ikke Maal for Øie og var vred paa Alle, selv paa den gode Gud, saa elendig var hendes Sind; snart blev hendes Legem det med, knap kunde hun flytte sin Fod. Viben fløi op fra sin Tue, da hun faldt over Tuon; Fuglen skreg, som den altid 15 skriger: »Din Tyv! din Tyv!« aldrig havde hun stjaalet sin Næstes Gods, men Fuglæg og Fugleunger havde hun som lille Pige ladet hente til sig fra Tue og Træ; det tænkte hun nu paa.

Der hvor hun laae, kunde hun see Klitterne, ved Stranden 20 derhenne boede Fiskere, men derhen kunde hun ikke see, saa syg var hun. De store hvide Strandmaager kom flyvende hen over hende og skreg som Raager, Krager og Alliker skreg hjemme over Gaardens Have. Fuglene fløi hende ganske nær, tilsidst syntes hun at de bleve kulsorte, men saa blev det ogsaa 25 Nat for hendes Øine. —

Da hun igjen slog Øinene op, blev hun løftet og baaren, en stor, stærk Karl havde taget hende paa sine Arme, hun saae ham lige ind i hans skjæggede Ansigt, han havde et Ar over Øiet saa at Øienbrynet var ligesom skilt i to Dele; han bar 30 hende, saa elendig hun var, til Fartøiet, hvor han af Skipperen fik knubbede Ord for sin Gjærning.

Dagen derpaa seilede Fartøiet. *Marie Grubbe* kom ikke i Land; hun var altsaa med. Men kom vel nok tilbage? Ja, naar og hvor? 35

Ogsaa derom vidste *Degnen* at fortælle, og det var ikke en Historie, han selv satte sammen, han havde hele dens seltsomme Gang fra en troværdig gammel Bog, vi selv kunne tage frem og læse. Den danske Historieskriver *Ludvig Holberg*, der har skre- 40 vet saamange læseværdige Bøger og de morsomme Comedier, af hvilke vi ret kunne kjende hans Tid og dens Mennesker, for-

20 ved Stranden] komma efter disse ord r, komma foran A.

tæller i sine Breve om *Marie Grubbe*, hvor og hvorledes i Verden han mødte hende; det er nok værd at høre, derfor glemme vi slet ikke *Høuse-Grethe*, hun sidder glad og godt i det stadslige Høusehuus.

5 Fartøjet seilede bort med *Marie Grubbe*; der var det vi slap. - Der gik Aar og der gik Aar. -

Pesten grasserede i *Kjøbenhavn*, det var i Aaret 1711. Dronningen af *Danmark* drog til sin tyske Hjemstavn, Kongen forlod Rigets Hovedstad, hver, som kunde, skyndte sig afsted; Studenterne, selv om de havde frit Huus og Kosten med, søgte ud af Byen. Een af dem, den Sidste, der endnu var bleven paa det [27] saakaldte »*Borchs Collegium*«, tæt ved Regentens, drog nu ogsaa afsted. Det var Klokken to i Morgenstunden; han kom med sin Randsel, der var fyldt mere med Bøger og skrevne Sager, end 15 just med Klædningsstykker. Der hang en vaad, kiam Taage ned i Byen; ikke et Menneske var at see i hele Gaden hvor han gik; rundt om paa Døre og Porte vare skrevne Kors, derinda var Soten, eller Folk vare uddøde. Heller ingen Folk vare at see i den bredere, bugtede »*Kjøbmangergade*«, som Gaden kaldtes 20 fra det »*Rundetaarn*« ned mod Kongens Slot. Nu rumlede en stor Rustvogn forbi; Kudsken svingede med Pidsken, Hestene foer i Galop, Vognen var fyldt med Døde. Den unge Student holdt sig Haanden for Ansigtet og lugtede til en stærk Spiritus, han havde paa en Svamp i et Messing Kridhuus. Fra en Kippe [28] i et af Strøderne lød skraalends Sang og uhyggelig Latter af Folk, der drak Natten hen for at glemme, at Soten stod for Døren og vilde have dem med paa Rustvognen til de andre Døde. Studenten styrede mod Slotsbroen, der laae et Par smaa Fartøier, eet lettede for at komme bort fra den befængte By. -

30 »Om Gud lader os leve og vi faae Vind dertil, gaee vi til *Grønsund* ved *Falster*!« sagde Skipperen og spurgte Studenten, som vilde med, om hans Navn.

»*Ludvig Holberg*«, sagde Studenten, og det Navn lød som ethvert andet Navn, nu lyder i det et af Danmarks stolteste 35 Navne; den Gang var han kun en ung, ukjendt Student.

Skibet gled Slottet forbi. Det var endnu ikke lys Morgen da det naeede ud i saabent Vand. Der kom en let Brise, Seilet bovnede, [29] den unge Student satte sig med Ansigtet mod den friske Viind og faldt isøvn, og det var just ikke det Raadeligste.

40 Allerede paa tredie Morgen laae Fartøjet ud for *Falster*.

13 Klokken to| Kl. 2 B. 40 Falster.) herefter ny linie r og B.

»Kjender I Nogen her paa Stedet, hvor jeg kan tage ind med lidt Penge!« spurgte *Holberg* Capitainen.

»Jeg troer at I gjør vel i at gaae til Færgekønen i Borrehuset!« sagde han. »Vil I være meget galant, da hedder hun Moer *Søren Sørensen Møller*! Dog, det kan hende at hun bliver gal i Hovedet, om I er altfor fiin mod hende! Manden er arresteret for en Misgjerning, hun løber selv Færgebaaden, Næver har hua!«

Studenten tog sit Tornister og gik til Færgehuset. Stuedøren var ikke lukket af, Klinken gik op, og han traadte ind i en brolagt Stue, hvor Slagbænken med en stor Skinddyne var det Betydeligste. En hvid Høne med Kyllinger var tøjret til Slagbænken og havde væltet Vandfadet, saa at Vandet flød hen over Gulvet. Ingen Folk vare her eller i Kamret tæt ved, kun en Vugge med et Barn i. Færgebaaden kom tilbage, der sad kun Een i den, Mand eller Qvinde var ikke let at sige. Personen havde en stor Kavat om sig, og en Kabuds ligesom en Kyse om Hovedet. Baaden lagde an. -

Det var et Qvinde-Menneske som kom og traadte ind i Stuen. Hun saae ret anseelig ud, i det hun rettede sin Ryg; to stolte Øine sad under de sorte Øienbryn. Det var Moer *Søren*, Færgekønen; Raager, Krager og Alilker vilde skringe et andet Navn, som vi bedre kjende.

Mut saae hun ud, meget holdt hun nok ikke af at tale, men saa Meget blev dog talt og afgjort, at Studenten tingede sig i Kost paa ubestemt Tid, mens det stod saa ilde til i *Kjøbenhavn*. [31]

Ud til Færgehuset kom jævnligt fra den nærliggende Kjøbstad et og andet Par hæderlige Borgere. Der kom *Francois Knivsmed* og *Sivert Posebiger*; de drak et Kruus Øl i Færgehuset og discuterede med Studenten; han var en habil ung Mand, der kunde sin Practica, som de kaldte det, han læste Græsk og Latin og vidste om lærde Sager. -

»Jo mindre man veed, desmindre trykkes man deraf!« sagde Moer *Søren*.

»I har det strengt!« sagde *Holberg*, en Dag hun bøgede sit Tøj i den skarpe Lød og selv maatte hugge Træknuderne til Brændsel.

»Lød mig om det!« svarede hun.

»Har I fra Lille af altid maattet slide og slæbe!«

»Det kan I vel læse i Nævnerne!« sagde hun og viste to rigtig nok smaa men haarde, stærke Hænder med afbidte Negle. »I har jo Lærdom at læse.« [32]

42 at) til at B.

Ved Juletid begyndte stærkt Sneefog; Kulden tog fat, Vinden blæste skarpt som om den havde Skedevand at vaske Folk i Ansigtet med. Mo'er Søren lod sig ikke anfegte, smed Kavaien om sig og trak Kysen ned om Hovedet. Mørkt var der inde i

5 Huset tidligt paa Eftermiddagen; Veed og Klynetsørv lagde hun paa Ildstedet; satte sig saa og saaledes sine Hoser, der var ingen Anden til at gjøre det. Mod Aften talte hun flere Ord til Studenten, end det ellers var hendes Vane; hun talte om sin Mand.

»Han har af Vaade begaaet Drab paa en *Dragør* Skipper

[33] og maa derfor nu i tre Aar arbeide i Jern paa *Holmen*. Han er kun gemeen Matros, saa maa Loven have sin Gænge.« -

»Loven gjælder ogsaa den høiere Stand!« sagde *Holberg*. -

»Troer I!« sagde Mo'er Søren og saae ind i Ilden, men saa begyndte hun igjen. »Har I hørt om *Kai Lykke*, der lod rive

15 ned en af sine Kirker, og da Præsten *Mads* dundrede Ærover fra Prædikestolen, lod han Hr. *Mads* lægge i Bolt og Jern, ned-sætte en Ret, og dømte ham selv at have forbrudt sin Hals, den blev ogsaa hugget over; det var ikke Vaades Gjerning og dog blev *Kai Lykke* den Gang frank og fri!« -

20 »Han var i sin Ret efter den Tid!« sagde *Holberg*, »nu ere vi ude over den!«

»Det kan I bilde Tosser ind!« sagde Mo'er Søren, reiste sig [34] og gik ind i Kamret, hvor »Tøssen«, det lille Barn laae, det lettede og lagde hun, lavede saa tilrette Studentens Slægbenk; han

25 havde Skinddynen, han var mere kuldeskjær, end hun, og han var dog født i *Norge*.
Nytaarsmorgen var det en rigtig klar Solskinsdag, Frosten havde været og var saa stærk at den fygende Sne lase frossen haard, saa at man kunde gaee paa den. Klokkerne i Byen ringede til Kirke; Student *Holberg* tog sin uldne Kappe om sig og vilde til Byen.

Hen over Borrehuset flgi med Skrig og Skraal Raager, Krager og Alliker, man kunde for Skraalet ikke høre Kirkeklokkerne. Mo'er Søren stod udenfor og fyldte en Messingkjedel med

35 Sne, for at sætte den over Ilden og faae Drikkevand, hun saae op mod Fuglevrimlen og havde sine egne Tanker derved.

[35] Student *Holberg* gik til Kirke; paa Veien derhen og hjem-veis kom han forbi *Sivert Posekigers* Huus ved Porten, der blev han budt ind paa en Skaal varmt Øl med Sirup og Ingefær;

40 Talen faldt om Mo'er Søren, men Posekigieren vidste ikke stor Besked, det vidste nok ikke Mange: hun var ikke fra *Falster*, sagde han, lidt Midler havde hun vist engang eiet, hendes Mand

23 Kamret] Kammeret r, Kamret A, Kammeret B.

var en gemeen Matros, hidsig af Temperament, en *Dragør* Skipper havde han slaget ihjel, »Kjærlingen banker han, og dog tager hun hans Forsvar.« –

»Jeg taalte ikke sliig Medfart!« sagde Posekigerens Kone. »Jeg er nu ogsaa kommen af bedre Folk! min Fader var kongelig 5 Strømpevæver!«

»Derfor er I ogsaa ført i Ægteskab med en kongelig Embedsmand,« sagde *Holberg* og gjorde en Reverenze for hende og Posekigeren. –

Det var Helligtrekonger Aften. Mo'er *Søren* tændte for *Hol-* (35)
berg et Helligtrekonger Lys; det vil sige tre Tællepraase hun selv havde dyppet.

»Et Lys for hver Mand!« sagde *Holberg*.

»Hver Mand?« sagde Konen og saae stift paa ham.

»Hver af de vise Mænd fra Østerland!« sagde *Holberg*. 15

»Paa den Led!« sagde hun og taug længe stille. Men i den Helligtrekonger Aften fik han dog Mere at vide end han før havde vidst.

»I har et kjærligt Sind mod ham, I lever i Ægteskab med,« sagde *Holberg*; »Folk sige dog at han daglig handler ilde mod 20 Eder.«

»Det rager Ingen uden mig!« svarede hun. »De Slag kunde (37) jeg have havt godt af som Lille; nu faaer jeg dem vel for mine Synders Skyld! Hvad Godt han har gjort mig, det veed jeg,« og hun reiste sig heelt op. »Da jeg laae syg paa saaben Høde og 25 Ingen skjættede om at komme i Lag med mig, uden maaskee Raager og Krager for at hakke i mig, bar han mig paa sine Arme, og fik knubbede Ord for den Fangst, han bragte til Fartøiet. Jeg er ikke skabt til at ligge syg og saa kom jeg mig. Hver har det paa sin Led, *Søren* paa sin, man skal ikke dømmes Øget 30 efter Grimen! med ham har jeg i alt Det levet mere fornøielig, end med ham, de kaldte den galanteste og meest fornemme af alle Kongens Undersaatter. Jeg har været ud i Ægteskab med Statholderen *Gyldenløve*, Kongens Halvbroder; siden tog jeg *Palle Dyre*! Hip som Hap, hver paa sin Viis og jeg paa min. Det 35 var en lang Snak, men nu veed I det!« Og hun gik ud af Stuen. (38)

Det var *Moris Grubbe*! saa underlig var hende Lykkens Tumleklode. Mange Helligtrekongeraftener til blev hun ikke i Live; *Holberg* har nedskrevet at hun døde i Juni 1716, men han har ikke nedskrevet, for han vidste det ikke, at da Mo'er 40 *Søren*, som hun kaldtes, laae Liig i Borrehuset, fløi en Mængde

2 [Kjærlingen] r, Kjærligen fejl A, resten B. 22 »Da] »mgl. A.

store, sorte Fugle hen over Stedet, de skreg ikke, som vidste de at der hører Stilhed til Begravelse. Saasart hun laae i Jorden vare Fuglene ikke mere at see, men samme Aften blev i *Jylland*,
5 over ved den gamle Gaard, seet en umaadelig Mængde Krager, og Krager og Alliker, de skreg i Munden paa hverandre, som om de havde Noget at kundgjøre, maaskee om ham, der som lille Dreng tog deres Æg og duede Unger, Bondens Søn, der fik
[33] Høsebaand af Jern paa Kongens Helm, og den høiadelige Jomfru, der endte som Færgeskone ved *Grønsund*. »Bra! bra!«
10 skrede de.

Og Slægten skreg, »bra! bra!« da den gamle Gaard blev reven ned. »De skrige det endnu og der er ikke Mere at skrige over!« sagde *Degnen*, naar han fortalte: »Slægten er uddød, Gaarden reven ned, og hvor den stod, staar nu det stødselige Hønskehuis med forgyldte Fløje og med gamle *Høns-Grethe*. Hun er saa glad for sin yndige Bolig, svar hun ikke kommen her, skulde hun have været i Fattighuset.«

Duerne kurrede over hende, Kalkunerne pluddrede rundt om og Ænderne snaddrede.

20 »Ingen kjendte hende!« sagde de, »Slægt har hun ikke. Det er en Naadens Gjerning at hun er her. Hun har hverken Andefæ'er eller Hønsfø'er, intet Afkom!«

[40] Slægt havde hun dog; hun kjendte den ikke, *Degnen* ikke heller, i hvormeget Opskrevet han havde i Bordskuffen, men 25 en af de gamle Krager vidste derom, fortalte derom. Den havde af sin Mo'er og Mormo'er hørt om *Høns-Grethes* Mo'er og om hendes Mormo'er, hvem vi ogsaa kjende, fra hun som Barn red over Vindelbroen og saae stolt om sig, som hele Verden og alle dens Fuglereder vare hendes, vi saae hende paa Heden ved Klit-
30 terne og sidst paa »Borrehuset«. Barnebarn, den Sidste af Slægten, var kommet hjem igjen hvor den gamle Gaard havde staaet, hvor de sorte vilde Fugle skreg, men hun sad mellem de tamme Fugle, kjendt af dem og kjendt med dem. *Høns-Grethe* havde ikke Mere at ønske, hun var glad til at døe, gammel til at døe.

85 »Grav! grav!« skreg Kragerne.
[41] Og *Høns-Grethe* fik en god Grav, som Ingen kjende, uden den gamle Krage, dersom ikke ogsaa hun er død.

Og nu kjende vi Historien om den gamle Gaard, den gamle Slægt og hele *Høns-Grethes* Familie. —

34 til at døe (1. gg.) r, men r. t. i at leve. Under teksten H. C. Andersen r.